

**ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. В умовах динамічної професійної діяльності, переходу до нової освітньої парадигми, багатoproфільності освіти, інтеграції освіти і виробництва, дефіциту аудиторного часу необхідні нові підходи до проектування змісту і реалізації підготовки майбутніх фахівців, які дозволять досягти високої якості професійної компетенції. Підготовка з іноземної мови, в свою чергу, передбачає формування необхідної комунікативної спроможності у сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах, зокрема вміння спілкуватися з іноземними партнерами, вивчати документацію на іноземній мові, працювати з іншомовними джерелами інформації. Тому професійна компетентність майбутнього фахівця передбачає не тільки ґрунтовні знання граматики і фонетики іноземної мови, а й уміння використати ці знання в професійній діяльності, тобто знання спеціалізованої лексики з різних напрямів професійної діяльності, наявності професійно-особистісних якостей.

Теоретичні проблеми навчання іноземної мови у вищому закладі освіти розробляли вітчизняні (Б. Бенедиктов, Е. Беляєв, І. Зимняя, О. Леонтьєв, Е. Носенко та ін.) та зарубіжні психолінгвісти (Д. Аберкромбік, Дж. Бердс, С. Ерліх, Дж. Керрол, Е. Кларк, В. Ріверс, Е. Торндайк).

Розкрито питання методики викладання іноземної мови у школі та вищому закладі освіти, в тому числі немовному (Є. Агаркова, М. Аріян, І. Берман, О. Тарнопольський та ін.).

Специфіка оновлених цілей підготовки з іноземної мови у ВНЗ обумовила особливості змісту, методів, засобів, форм її організації, які змінюються залежно від етапу, змісту і задач навчання. За словами П. Сікорського технологія навчання це «оптимальна комбінація основних навчальних складових (форма, засіб, прийом, метод, зміст)» [1, с.62]. Оскільки традиційні технології (незважаючи на чисельні переваги) не здатні задовольнити вимог часу, у професійній підготовці фахівців постає проблема впровадження інноваційних педагогічних технологій.

Нині науковці розходяться в тлумаченнях та підходах до поняття «педагогічні технології». Проте більшість схилиються до такого: «технологія навчання – це галузь застосування системи наукових принципів до програмування процесу навчання і використання їх у навчальній практиці з орієнтацією на детальні цілі освіти і такі, що дають змогу оцінювати» [2, с.14].

Метою пропонованої статті є обґрунтування доцільності гармонійного поєднання модульної, інтегрованої та інформаційних технологій у процесі вивчення студентами іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Необхідність впровадження інноваційних технологій зумовлена наявністю протиріч між зростаючими вимогами до якості підготовки майбутнього фахівця, що передбачає вміння комплексно застосовувати знання, та ізольованим вивченням навчальних предметів; варіативності змісту підготовки та уніфікованими навчальними програмами у вищих навчальних закладах; збільшенням обсягу змісту дисциплін та обмеженою кількістю годин, відведених на їхнє вивчення в навчальних планах; процесами інтеграції наукових дисциплін і неузгодженістю їхніх аналогів у навчальних програмах; необхідністю використання інформаційних технологій в підготовці фахівців і нерозробленістю моделі її впровадження.

Модульна система навчання сформувалася в 1960-і роки в США і швидко розповсюдилася в Західній Європі. Вихідною методологічною позицією побудови технології модульного навчання є загальна теорія функціональних систем (Л. Берталанфі, П. Анохин, К. Судаков і ін.), згідно з якою увесь континіум розумової діяльності людини, домінуючою

мотивацією якої виступає постановка і вирішення особистісно значущої проблеми, може бути розділений на системні «кванти». Таким чином, в основі модульної технології лежать наступні принципи: принцип системного квантування і принцип модульності.

Даний принцип припускає наявність наступних психолого-педагогічних закономірностей:

1. Навчальний матеріал значного об'єму запам'ятовується важко.
2. Навчальний матеріал, компактно розташований в певній системі, полегшує сприйняття.
3. Виділення в матеріалі, що вивчається, смислових опорних моментів сприяє ефективному його запам'ятовуванню.

В основі модульної технології лежать наступні принципи її побудови: принцип системного квантування; принцип проблемної спрямованості; принцип когнітивної візуалізації; принцип економії навчального часу.

Основним поняттям теорії модульного навчання є поняття «модуль». Не дивлячись на широке впровадження даної технології, є різні точки зору на розуміння модуля і технологію його побудови як в плані структуризації змісту навчання, так і розробки форм і методів навчання.

Ми вважаємо, що модульне навчання принципово відрізняється від інших систем, перш за все, змістом навчання, що подається в закінчених, самостійних одиницях навчального матеріалу – модулях. Специфіка модульного навчання полягає ще й в тому, що студент самостійно може працювати із запропонованою йому індивідуальною програмою, яка включає: цільову програму дій, банк інформації, методичне керівництво по досягненню дидактичних цілей. При цьому функції педагога можуть варіюватися від інформаційно-контролюючої до консультативно-координуючої.

Розглянувши теорію модульного навчання, ми визначаємо поняття «модуль» як відносно самостійний логічно і змістовно закінчений розділ наочно-змістовної інформації, систему методів і форм навчання з курсу дисципліни, що складається з інваріантної (спільної для всіх спеціальностей) та варіативної (відображає специфіку кожної окремої спеціальності) частин.

Модульне проектування змісту навчання включає наступні етапи: опис цілей навчання; аналіз логічної структури системи наукових педагогічних знань; виявлення теоретичного і емпіричного базису учбового предмету; визначення інваріантного і варіантного компонентів; визначення принципів відбору наочно-змістовної інформації.

Як уже зазначалося, модуль складається з інваріантного і варіативного компонентів. У інваріантний компонент входять 5 блоків: блок «вхідний контроль», блок актуалізації, теоретичний блок, практичний блок, блок контролю рівня засвоєння модуля. Варіативний компонент підрозділяється на два види блоків: вступні блоки (блок мотивації, історичний блок, блок міжпредметної інтеграції), прикладні блоки (блок поглиблення, проблемний блок, блок внутрішньопредметної інтеграції).

Гнучкість, орієнтованість на кінцевий результат, можливість регулювання об'єму змісту навчання за умови модульного підходу забезпечують оптимальну комбінацію змістовних елементів, що припускають як оволодіння новим теоретичним знанням, так і його практичне освоєння.

Реалізуючи функції мовлення на предметному змісті майбутньої професії (що передбачає її інтеграцію з професійно-орієнтованими), **інтегративна технологія** формує цілісне сприймання світу, збагачує діапазон предметних знань, розвиває дивергентне мислення, покращує знання і навички з інших циклів підготовки. Науковцями доведено, що підготовка на інтегративній основі [3, с.4] має низку переваг:

- інтегрований зміст є інформаційно більш ємнішим, ніж диференційований, і спрямований, в першу чергу, на формування здатності мислити системно, категоріями;
- інтегровані поняття дозволяють виробити у студентів високий тип орієнтування, тобто формування орієнтовної основи дій високого рівня узагальнення;

- інтегрований зміст володіє значними можливостями для формування альтернативного мислення майбутніх фахівців, що дозволяє критично оцінювати факти і події, знаходити нові нетрадиційні способи вирішення професійних проблем;
- навчальний процес, побудований на інтегративній основі, сприяє розвитку симультантного мислення, тобто здатності бачити щось загальне за нібито різноякісними процесами;
- інтегроване навчання спрямоване на становлення діалектичного мислення студентів, оскільки дозволяє використовувати проблемні ситуації різних рівнів і ступеня трудності;
- в процесі інтеграції образно-емоційного і логічного компонентів навчального процесу досягається цілісне сприйняття світу;
- залучення в навчання різних механізмів пізнавальної діяльності максимально залучає внутрішній ресурс особистості;
- інтеграція різнохарактерного змісту сприяє реалізації ціннісного підходу в навчанні, підвищує рівень особистісної і професійної мотивації студентів.

До способів реалізації зазначеної технології ми відносимо:

1) набуття навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами (підбір текстів, що відображають специфіку спеціальності яку здобувають студенти; вивчення спеціальних тем професійної спрямованості для розвитку усного мовлення; вивчення словника-мінімуму, що відноситься до професійної підмови спеціальності, з включенням термінологічного мінімуму); 2) користування усним монологічним та діалогічним мовленням у межах побутової, суспільно-політичної загальнопрофесійної та фахової тематики (активізація лексичного і граматичного матеріалу); переклад з іноземної мови на рідну текстів загальнопрофесійного характеру (практика перекладу з іноземної мови на рідну і з рідної на іноземну загальнопрофесійних текстів і текстів за фахом; оволодіння навичками написання ділової кореспонденції); реферування та анотування суспільно-політичної та загальнопрофесійної літератури рідною та іноземною мовами; науково-дослідницька робота студентів (підготовка доповідей та участь у науково-практичних студентських конференціях).

Необхідність вивчати іноземну мову з орієнтацією на її практичне застосування передбачає уміння поєднувати глибокі професійні знання і навички з **комп'ютерною** грамотністю. Використання комп'ютерних програм є ефективним засобом навчання іноземної мови, оскільки за умови відповідного вибору методики роботи, дотримування принципів системності, наочності, дана методика виконує ряд педагогічних функцій: формується особистість інформаційного суспільства з «новою грамотністю», яку розуміють як активне використання людиною доступних засобів інформаційних та телекомунікаційних технологій у повсякденному житті та, насамперед, в освіті[5, с.313], виробляється вміння швидко знаходити, опрацьовувати, використовувати значні об'єми якісної інформації, розвиваються творчі здібності, що створює атмосферу психологічного комфорту, змінюються форми здобування освіти та інформації, трансформуючи їх у дистанційні. Нині існує різноманіття комп'ютерних програм що використовуються для відпрацьовування лексико-граматичного матеріалу, обробки інформації, джерелами якої можуть бути непрограмні (текстові), програмні, графічні, аудіовізуальні матеріали, ресурси Інтернет тощо, одержання новітньої фахової інформації через іноземні джерела, в тому числі професійно орієнтовані електронні.

Висновок: Отже, реалізація поєднання зазначених технологій має низку переваг: сприяє гнучкості, доступності, єдності, цілісності та інформаційної ємкості знання. Це в свою чергу, формує позитивну мотивацію до здобування професійної освіти та виводить її на якісно новий рівень.

Література:

1. Сікорський П.І. Технологізація навчання і проблеми засвоєння знань // Діалог культур: Україна у світовому контексті: Філософія освіти: Зб. наук. пр. – Львів: Сполох, 2002. – Вип. 8. – 57 – 69.
2. Бордовский Г.А. Извозчиков В.А. Новые технологии обучения : вопросы терминологии // Педагогіка. – 1993. - №5. – С. 13 – 16.
3. Беляева А. П. Интегральная теория и практика многоуровневого непрерывного профессионального образования /. – СПб.: Рос. акад. образования, Ин-т проф.-техн. образования, 2002 – 238с.
4. Берулава М.Н. Интеграция содержания общего и профессионального обучения в профтехучилищах: теоретически-методический аспект. – Томск: Томский университет, 1988. – 222 с.)
5. Гуревич Р.С. Перспективи освіти в інформаційному суспільстві // Актуальні проблеми виробничих та інформаційних технологій, економіки і фундаментальних наук: Збірник наукових праць. – Випуск 2. – Вінниця: ТОВ «Планер», 2005. – 546с.
6. Берталанфи Л. Общая теория систем: критический обзор// Исследования по общей теории систем. – М.: Наука, 1969. – С.77-79.
7. Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В. English after Classes: методичний посібник. Книга 3. – Харків: Веста: «Ранок», 2004. – 207 с.

The importance and expediency of a harmonic combination of module, integrated and informational technologies in the process of studying and teaching a foreign language is proved. A short review of the innovational technologies is provided.

УДК 371.134:373.5

І.К. Лівенцова
м. Севастополь, Україна

ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

У сучасній науково-педагогічній літературі підкреслюється, що моделювання все більше стає могутнім перетворюючим засобом педагогічних досліджень [6]. Тому для подальшого дослідження проблеми психологічних умов розвитку професійної компетентності майбутніх вчителів музики нами обрано метод моделювання – створення й дослідження моделі. Під останньою розуміється представлена змістом і практично реалізована система, яка адекватно відбиває предмет дослідження і здатна замінити його так, що вивчення моделі дозволяє одержати нову інформацію про об'єкт [6]. Педагогічна система – це впорядкована численність взаємопов'язаних компонентів, які утворюють цілісну єдність, що підпорядкована меті навчально-виховного процесу. Тому в створенні теоретичної моделі експериментальної підготовки ми виходили із загальновизнаного положення, що стосується структурування її змісту, – системного підходу.

Створюючи теорію будь-якої системи, визначають: по-перше, її місце в метасистемі; по-друге, оптимальний набір і властивості компонентів, що забезпечують ефективне функціонування системи та її розвиток; по-третє, зв'язки між цими компонентами. У побудові теоретичної моделі розвитку професійної компетентності майбутніх вчителів музики ми дотримувались принципу функціональної повноти її компонентів, згідно з якими система не може функціонувати ефективно, якщо функціонально не забезпечено набір її суттєво значущих підсистем [4]. Постійне вдосконалення змісту професійної підготовки студентів зумовлює особливе значення використання принципу диференціації, інтеграції та наступності компонентів розробленої нами моделі.

Одержанні в констатувальному педагогічному експерименті результати дослідження рівня розвитку структурних компонентів професійної компетентності та стану підготовки до неї студентів музично-педагогічних факультетів дозволили визначити зміст формуючого етапу, який спрямовувався на формування мотиваційно-сміслових засад майбутньої